

Так, визначення суспільства як відкритої нелінійної системи (головною метою якої є забезпечення цілісності) дозволяє на основі кінцевих причин обґрунтувати його структуру — господарську, соціальну, політичну та духовно-культурну підсистеми — та відобразити вплив зовнішнього середовища. Це дає підстави для встановлення місця держави в суспільстві, його організації та самоорганізації. У суспільному житті самоорганізація завжди, так або так, доповнюється організацією, яка пов'язана з верховною владою і діяльністю держави. Основні напрямки такої діяльності, зокрема, в господарській сфері суспільства, представлені економічними функціями. Їх склад, способи і механізми реалізації історично змінюються і залежать від глибини пізнання людьми реальних умов господарського життя і здатності адекватно їх урахувати (відобразити) в організаційних формах. Держава виступає організаційним центром суспільства і виконує виключну роль по забезпеченню його цілісності.

Цілісність суспільства (як і будь-якої іншої системи) пов'язана з формуванням сил реагування, забезпеченням їх (сил) цілеспрямованого, координації і регулювання. Саме ця роль і відводиться державі, яка формує структуру суспільства здатну реагувати на зовнішні впливи. Складові структури «спеціалізуються» на взаємодії з середовищем по окремих напрямках — виконують певну функцію. Тобто в структурі системи формуються якісно відмінні складові внутрішньо поєднані між собою. Таким чином структура суспільства дозволяє встановити досягнення ним цілісності.

Ці та інші нові наукові підходи до пізнання держави в господарському житті суспільств передбачають і зміни у викладанні здобутих знань. У їх основі лежить формування розуміння студентів організаційної (організаторської) ролі держави. На основі знань наукових понять і категорій, які розкривають окремі сторони цієї діяльності, важливо сформувати у студентів цілісне бачення всієї системи прямих і зворотних, детерміністських і вірогіднісних зв'язків держави з різними структурними складовими суспільства. Так виникає можливість у держави обирати окремі варіанти реакції на постійні зміни в суспільстві та її господарській системі. Економічні функції держави представляються не лише у формі сталих напрямків впливу на господарські процеси, а як безперервні активні дії по координації та регулюванню цих процесів. Розгляд господарської системи і держави на засадах єдності їх сталості та безперервної змінюваності, неминуче приводить нас до необхідності зосередження уваги студентів перш за все на розуміння природи та тенденцій розвитку цих процесів.

Формування знань і розуміння студентів на основі неklasичних підходів про державу як організаційний центр суспільства та його господарської системи, створюють нову основу для поглиблення наукової складової економічної освіти. Такі підходи мають практичну направленість і підвищують рівень компетентності студентів, оскільки дають можливість визначати не лише загальні характеристики ролі і місця держави в суспільстві та її господарській системі, а й у конкретних історичних умовах господарювання.

Досвід кафедр історії та теорії господарства по органічному поєднанні знань і розуміння у викладанні окремих дисциплін свідчить про його дієвість та позитивний вплив на якість навчання. Відкриваються можливості не лише систематизувати студентами накопичені наукові знання, а й побачити їх значення, напрямки еволюції, місце в загальній картині. Особливо слід сказати про більш широкі перспективи встановлення зв'язку між знаннями і практикою, коли розуміння дають більш широкі уявлення про різні варіанти практичних дій.

Акцент на дидактичній стороні розкриття ролі держави в економічних процесах вимагає пошуку адекватних методичних прийомів. Кафедра веде постійний пошук таких засобів навчання, що дозволяють органічно поєднати знання і розуміння, як однієї із ключових складових сучасної освітньої діяльності. Ця робота потребує часу та спільних зусиль колективу кафедри та університету.

*Волощенко В.С., к.е.н.,
доцент кафедри макроекономіки та державного управління*

ЗБЛИЖЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ПОСТУЛАТІВ ДИСЦИПЛІНИ «МАКРОЕКОНОМІКА» З СУЧАСНОЮ ЕКОНОМІЧНОЮ РЕАЛЬНОСТЮ

Сучасні економічні та соціально-культурні реалії в Україні сформували впевненість молоді (учнів і студентів) у непотрібності енциклопедичних знань, якими вони були в освітній системі СРСР. Сучасна молодь (в основній своїй масі) сприймає знання лише за умов їх „доходної утилітарності”, тобто лише як засіб заробітку і забезпечення комфортного майбутнього. Знання як засіб задоволення духовних потреб у пізнанні і особистісному розвитку втратили своє значення,

тобто вага широкого світогляду в системі культурних цінностей стала незначною для сучасних підлітків.

У дисципліні „Макроекономіка” існує багато законів, постулатів, категорій, що „віджили своє життя” у 19—20 столітті, проте вони залишаються в межах обов’язкової навчальної програми у ВНЗ. До них належать: деякі теорії економічного зростання; модель IS-LM, Манделла-Флемінга, які мало підтверджуються на практиці; монетарне правило М. Фрідмана, коефіцієнт Джині, закон Кузнеця тощо. Тому, зрозуміло, відірваність цих знань від практики дестимулює студентів від успішної навчальної діяльності, оскільки ніхто з них не хоче забивати собі голову непотрібною інформацією, якої і так досить багато навколо (інтернет, газети, журнали, книжки, телебачення тощо). Тому важливим завданням кафедри є трансформація робочої навчальної програми з курсу «Макроекономіка» до економічних реалій України. Для студента, який вивчає курс «Макроекономіка», важливо зрозуміти причини та наслідки тих макроекономічних явищ, які його оточують і з якими він стикається щодня. Лише це без додаткової зовнішньої мотивації формує бажання студента вивчати теоретичні постулати навчальних дисциплін. Для цього студентів слід залучати до вивчення курсу «Макроекономіка» через дослідження сучасних макроекономічних процесів України та країн світу у *21 сторіччі* і ввести в курс «Макроекономіка» розділ, що буде називатися „Історія науки «Макроекономіка»». В цьому розділі повинно бути визначено ті механізми, які в сучасних умовах не працюють і не пояснюють жодних економічних процесів. До того ж, слід ввести в індивідуальну роботу студента такий її вид, як: дослідницька робота по вивченню економічних процесів в Україні, які заперечують (не підтверджують в економічних реаліях 21 сторіччя) основні закони макроекономічної науки. Цей вид індивідуальної роботи може бути написано у вигляді есе, творчої роботи, студентського наукового дослідження. Він повинен заохочуватися значною кількістю балів, оскільки інші мотиви на даному етапі працюють слабо.

Такі нововведення повинні довести (тобто створити вкрай необхідну внутрішню мотивацію, оскільки зовнішню мотивацію створює викладач через систему оцінювання та власну педагогічну харизму) студенту необхідність вивчення теорії макроекономіки, яка є базою для оволодіння інструментами аналізу поточної макроекономічної ситуації в Україні або іншій країні і прийняття економічних рішень, що впливають на добробут кожного окремого студента та членів його сім’ї.

Воробйова Л.В., доцент
кафедри історії та теорії господарства

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО СИСТЕМИ ОСВІТИ

Сьогодні багатьма дослідниками визнається, що традиційна система освіти знаходиться в стані кризи. Визнається також, що в пошуку нових моделей освіти суттєву допомогу могла б надати синергетика. Дійсно, традиційна модель освіти в тому вигляді як вона склалася в рамках Європейської культури за останні кілька сот років, дуже статична, орієнтована на дисциплінарне розмежування знання у вигляді автономних, закритих систем збереження інформації. Ця модель, яка є близькою до рівноваги, практично нездатна до розвитку.

Тому синергетика як новий постнекласичний напрямок міждисциплінарних досліджень процесів самоорганізації і розвитку, які протікають у відкритих, далеких від рівноваги системах, могла б, звичайно, виступити в якості нової парадигми освіти XXI ст.

З точки зору нової парадигми основними завданнями освіти є наступні:

- гармонізація відносин людини з природою через засвоєння сучасної наукової картини світу;
- навчити людину жити в потоці інформації, створити передумови і умови для її безперервного саморозвитку;
- створити умови для набуття широкої базової освіти, що дозволяє достатньо швидко переходити на суміжні галузі професійної діяльності.

Якщо колишня парадигма освіти в основному була парадигмою навчання, яка базувалася на знаннях, умінні та вихованні, то нова парадигма передбачає розвиток творчих начал і культури особистості.

Виникнення нової парадигми означає, що має місце процес самоорганізації, що призводить до виникнення нових структур у макроекономічних масштабах.

В останні роки значно зросла зацікавленість до досліджень, які проводяться нелінійними методами. Інтенсивне вивчення парадоксів світу нелінійних структур призвело не тільки до появи нової теорії — теорії хаосу, але й до розробки нової парадигми. Наука, яка основана на ідеях Ньютона, пояснює світ з допомогою лінійних моделей. Головною перевагою цих моделей є їх